

Zagreb, 29. lipnja 2005.

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje: Agencija) je 9. lipnja 2005. zaprimila zahtjev za izdavanjem mišljenja o dopuštenosti sklapanja trgovačkih ugovora na neodređeno vrijeme s dvogodišnjim otkaznim rokom u smislu Uredbe o skupnom izuzeću sporazuma o distribuciji i servisiranju motornih vozila («Narodne novine», broj 105/2004; dalje: Uredba). U zahtjevu se navodi da su na području Europske unije (dalje: EU) moguće izmjene oglednog primjerka trgovačkog ugovora koji je dobio od strane Europske komisije i koji se primjenjuje u zemljama-članicama EU kad je to potrebno radi prilagođavanja pravu specifičnom za određenu zemlju.

Razmatrajući predmetni zahtjev, Vijeće za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje: Vijeće) je na 41. sjednici, održanoj 29. lipnja 2005., temeljem članaka 34. i 35. stavka 1. točke 2. ZZTN, donijelo sljedeće

MIŠLJENJE

Temeljem odredbe članka 9. stavka 1. točke b) Uredbe, dopušteno je sklapanje sporazuma na neodređeno razdoblje s otkaznim rokom od dvije (2), odnosno jednom (1) godinom, uz uvjet da takav sporazum bude na snazi najmanje pet (5) godina s propisanim otkaznim rokom.

Obrazloženje

Odredbom članka 9. stavak 1. Uredbe propisano je da se skupno izuzeće primjenjuje pod uvjetom da vertikalni sporazum, koji je dobavljač novih motornih vozila sklopio s distributerom ili ovlaštenim serviserom (dalje: sporazum), uređuje

a) sklapanje sporazuma na razdoblje od najmanje pet godina, a svaka stranka sporazuma se obvezuje da će obavijestiti drugu stranku najmanje šest mjeseci unaprijed o svojoj namjeri da neće obnoviti sporazum, ili

b) sklapanje sporazuma na neodređeno razdoblje, a u tom slučaju rok za dostavu obavijesti o otkazu sporazuma za obje stranke sporazuma je najmanje dvije godine prije namjeravanog otkaza, a taj rok se može smanjiti na najmanje jednu godinu u slučajevima kada:

- zakon ili poseban sporazum obvezuje dobavljača na plaćanje odgovarajuće naknade za otkaz sporazuma, ili
- dobavljač otkazuje sporazum jer je potrebno reorganizirati cijelu ili značajan dio mreže.

Rečene odredbe Uredbe treba promatrati i tumačiti zajedno, što znači da bi svi sporazumi, neovisno o tome jesu li sklopljeni na određeno ili neodređeno vrijeme, morali trajati minimalno pet godina.

Relativno dugi rok trajanja ugovora koji je propisan Uredbom određen je radi zaštite ovlaštenih distributera i ovlaštenih serviseru koji u pravilu ulažu velika sredstva u izgradnju servisnih i distributerskih centara. Takve centre su dužni izgraditi radi udovoljavanja kvalitativnim kriterijima koje za distribucijsku odnosno servisnu mrežu određuje dobavljač.

Sporazum koji je zaključen na neodređeno vrijeme može se otkazati tek nakon proteka tri, odnosno četiri godine od dana sklapanja sporazuma, jer bi uz propisani otkazni rok od dvije, odnosno jedne godine trajanje tog sporazuma bilo minimalno pet godina, koliko je i propisano Uredbom.

U protivnom, stranke sporazuma bi vrlo često koristile mogućnost sklapanja sporazuma na neodređeno vrijeme s ciljem da uz propisane otkazne rokove on traje kraće od minimalnog razdoblja propisanog Uredbom, što Vijeće smatra da je protivno cilju i smislu ove Uredbe.

Pored navedenoga, pravni instituti otkaza i raskida ugovornog obveznog odnosa u hrvatskom pravnom sustavu propisani su Zakonom o obveznim odnosima («Službeni list», broj: 129/78, 39/85, 57/89, «Narodne novine», broj: 53/91, 73/91, 58/93, 111/93, 3/94, 107/95, 7/96, 91/96, 112/99, 129/00, 81/01; dalje: ZOO).¹ Rečeni zakon uređuje osnove obveznih odnosa te ugovorne i druge obvezne odnose u prometu roba i usluga.

ZOO, pored otkaza ugovora, propisuje i mogućnost raskida ugovora, kao oblika prestanka ugovornog odnosa. Tako, ZOO propisuje raskid ugovora zbog neispunjenja (čl. 124.-132.) i raskid ugovora zbog promijenjenih okolnosti (čl. 133.-136.).

Učinci raskida opisani su u članku 132. ZOO, kojim se propisuje da su raskidom ugovora obje strane oslobođene svojih obveza, osim obveze na naknadu eventualne štete.

Pravni institut raskida vertikalnog sporazuma sklopljenim s distributerom ili serviserom motornih vozila, opisan je u članku 9. stavku 2. Uredbe.

Navedenim člankom Uredbe, propisuje se kako dobavljač koji želi raskinuti sporazum to mora učiniti pisanim putem i na način da priloži detaljne, objektivne i transparentne razloge raskidanja sporazuma, kako bi se dobavljača spriječilo da raskine vertikalni sporazum s distributerom ili serviserom zbog djelovanja koja, sukladno Uredbi, ne smiju biti ograničena. Nadalje, skupno izuzeće se primjenjuje pod uvjetom da vertikalni sporazum osigura svakoj stranci sporazuma pravo na rješavanje sporova koji proizlaze iz sporazuma putem postupka mirenja pri Centru za mirenje Hrvatske gospodarske komore, ne isključujući pri tom pravo svake stranke sporazuma da sporove koje proizlaze iz sporazuma rješava sudskim putem ili putem arbitraže.

Slijedom iznijetoga, raskid sporazuma zbog skrivljenog ponašanja ovlaštenog

¹ Hrvatski sabor 4. ožujka 2005. donio je Odluku o proglašenju Zakona o obveznim odnosima («Narodne novine» broj 35/05 od 17. ožujka 2005.; dalje: ZOO). Temeljem članka 1165. ZOO, isti stupa na snagu 1. siječnja 2006., s tim da se odredbe članka 26. stavka 1. – 3. i članka 29. stavka 2. – 6. i stavka 8. počinju primjenjivati nakon isteka dvije godine od dana stupanja na snagu ZOO. Člankom 1164. ZOO, propisuje se da danom stupanja na snagu ZOO, prestaje važiti Zakon o obveznim odnosima («Narodne novine», broj 53/91., 73/91., 111/93., 3/94., 7/96., 91/96., 112/99. i 88/01.). Stoga, Agencija je odredbe o otkazu i raskidu ugovora citirala iz Zakona o obveznim odnosima koji je trenutno na snazi u Republici Hrvatskoj. Napominjemo, kako se odredbe o otkazu i raskidu ugovora propisane ZOO značajno ne mijenjaju u odnosu na Zakon o obveznim odnosima koji je na trenutno na snazi u Republici Hrvatskoj.

distributera ili serviseru, odnosno zbog neispunjavanja njihovih osnovnih ugovornih obveza ili zbog promijenjenih okolnosti je moguć u svakom trenutku trajanja sporazuma (dakle i prije isteka minimalnog trajanja sporazuma), pod uvjetima opisanim u članku 9. stavku 2. Uredbe. Ovo iz razloga kako bi se spriječilo dobavljača da raskine sporazum sa distributerom ili serviserom zbog djelovanja, koja sukladno rečenoj Uredbi ne smiju biti zabranjena, pa se ista ne bi mogla tumačiti kao skrivljena ponašanja distributera ili serviseru.

Ovo mišljenje doneseno je na temelju činjenica kojima je Agencija raspolagala iz zahtjeva.

Predsjednica Vijeća
za zaštitu tržišnog natjecanja

Olgica Spevec